

სახელმწიფო შესყიდვებთან დაკავშირებული დავების განხილვის საბჭოს მოდელი ასოცირების შეთანხმებით გათვალისწინებული სტანდარტების ქრილში

I. შესავალი

საქართველო იმ მცირე რაოდენობის ქვეყანათა რიგს მიეკუთვნება, სადაც არსებობს სახელმწიფო შესყიდვებში პროფილური და სპეციალური დავების განმხილველი ორგანო. ეს ორგანო არ ახორციელებს მათელმსაჯულების სისტემის ფუნქციებს, თუმცა დავის განხილვისა და გადაწყვეტის მიზნებისათვის კვაზისამართლოს წარმოადგენს. დავების განხილვის საბჭო არც დავების განხილვის ფართოდ გავრცელებულ ალტერნატიულ საშუალებებს (არბიტრაჟი და მედიაცია) ჰგავს, მისი მიზანი არც მხარეთა მორიგებაა და არც ნეიტრალური არბიტრის როლიდან არსებული დავის მოგვარება. საბჭო, რომელიც თავისი არსითა და ფუნქციით შემსყიდველ ორგანიზაციასა და პრეტენდენტს ან/და დაინტერესებულ პირს შორის დავის გადაწყვეტის თვალსაზრისით მნიშვნელოვან ინსტრუმენტს წარმოადგენს, პირდაპირ არ ექვემდებარება არცერთ სამინისტროსა თუ თანამდებობის პირს, თუმცა მოქცეულია შესყიდვების სააგენტოს სისტემაში. „სახელმწიფო შესყიდვების შესახებ“ საქართველოს კანონის თანახმად, საბჭო არის დამოუკიდებელი და მიუკერძოებელი ორგანო. ორივე დასახელებული ელემენტი არსებითია წარმოშობილი დავის გადაჭრისათვის სამართლიანი და ობიექტური გადაწყვეტილების მისაღებად. თუმცა, იმის ფონზე, რომ საბჭოსა და სააგენტოს ერთი და იგივე პირი მართავს, პრაქტიკაში ეჭვქვეშ დგას საბჭოს დამოუკიდებლობის საკითხი. მიუხედავად იმისა, რომ სააგენტო დამოუკიდებელი საჯარო სამართლის იურიდიული პირია, გარკვე-

ულწილად, ის მაინც პოლიტიზირებული ორგანოა, რაც, საბჭოს შემთხვევაში, სრულებით მიუღებელია. ასევე პრობლემური საკითხია საბჭოში სამართლებრივი განათლების მქონე წევრების აშკარა ნაკლებობა, იმის გათვალისწინებით, რომ საბჭოს მიერ მიღებული გადაწყვეტილება შეიცავს სამართლებრივ შეფასებას, კანონის განმარტებას და შესასრულებლად საკლდებულოა.

წინამდებარე სტატიის მიზანია საბჭოს დამოუკიდებლობის თვალსაზრისით არსებული ხარვეზების იდენტიფიცირება და არსებული პრობლემების გადაჭრის სამართლებრივი და პრაქტიკული გზების შეთავაზება საბჭოს სამომავლო განვითარებისა და ევროკავშირთან დაახლოების პერსპექტივის გათვალისწინებით. შესაბამისად, წინამდებარე სტატიის ფარგლებში განხილული იქნება ევროკავშირისა და საქართველოს შორის ასოცირების შესახებ შეთანხმებით საჯარო შესყიდვებთან დაკავშირებული ვალდებულებები და მათი სათანადოდ შესრულებისას დავების განხილვის საბჭოს მოდელის განვითარების შესაძლებლობა.

II. დავების განხილვის საბჭოს დანიშნულება სახელმწიფო შესყიდვების სისტემაში

სახელმწიფო შესყიდვები¹ ქვეყნის ეკონომიკისა და საჯარო მმართველობის ერთ-ერთი

¹ სახელმწიფო შესყიდვა ელექტრონული ან სხვა საშუალებების გამოყენებით სახელმწიფო ორგანიზაციების მიერ მათი გამართულად ფუნქციონირებისა და საკუთარი უფლებამოსილების სრულფასოვნად განხორციელებისთვის საჭირო მომსახურების, საქონლისა და სამუშაოების შესყიდვას გულისხმობს.

მნიშვნელოვანი კომპონენტია და საქართველოს მთავრობისთვის პრიორიტეტულ მიმართულებას წარმოადგენს. სახელმწიფო შესყიდვების გზით ყოველწლიურად ქვეყნის მშპ-ის დაახლოებით 10% იხარჯება.²

სახელმწიფო შესყიდვებთან დაკავშირებული დავების განხილვის საბჭო კოლეგიური ორგანოა, რომელიც განიხილავს შემსყიდველი ორგანიზაციების წინააღმდეგ წარდგენილ შესყიდვის პროცედურების მიმდინარეობასთან დაკავშირებულ საჩივრებს.³ ზოგადად, სახელმწიფო შესყიდვებში მოქმედი კანონმდებლობა პრეტენდენტებს⁴ გასაჩივრების სამ ალტერნატივას სთავაზობს – დავების განხილვის საბჭო, შემსყიდველი ორგანიზაცია ან სასამართლო. თუმცა, დავების განხილვის საბჭოს მათ შორის განსაკუთრებული ადგილი უკავია მისი მოქნილობისა და დავის ეფექტიანად გადაწყვეტის საკანონმდებლო რესურსებიდან გამომდინარე.

საკანონმდებლო დონეზე, საბჭოს უფლებამოსილება შემოფარგლულია უფლებამოსილი პირის მიმართვის საფუძველზე მხოლოდ ელექტრონულ ტენდერსა და კონკურსში წარმოშობილი დავების განხილვისა და გადაწყვეტის შესაძლებლობით.⁵ ელექტრონული სახელმწიფო შესყიდვის კიდეც ერთი საშუალების - კონსოლიდირებული ტენდერის გასაჩივრება კი მხოლოდ სასამართლოს გზით არის შესაძლებელი. თუმცა, იმის გათვალისწინებით, რომ ელექტრონული ტენდერი და კონკურსი ყოველწლიურად გამოცხადებული ელექტრონული სახელმწიფო შესყიდვების დაახლოებით 99,5 %-ს

წარმოადგენს,⁶ საბჭოს როლი უდავოდ დიდია სახელმწიფო შესყიდვების სისტემის გამჭვირვალობის მექანიზმის ჩამოყალიბებისა და მისდამი ნდობის დამკვიდრების საკითხში.

III. დავების განხილვის საბჭოს „რეფორმა“ ევროკავშირთან დაახლოების პროცესში

2014 წლის 27 ივნისს ხელი მოეწერა ევროკავშირთან ღრმა და ყოვლისმომცველი თავისუფალი სავაჭრო სივრცის შესახებ შეთანხმებას (DCFTA), რომლის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი კომპონენტი საჯარო შესყიდვებია.⁷ ასოცირების შეთანხმების მეშვეობით თავში დეტალურად არის განერილი ევროკომისიის დირექტივების მიხედვით გათვალისწინებული ვალდებულებები. აღნიშნული თავი⁸ ემსახურება საჯარო შესყიდვების კანონმდებლობის ეტაპობრივად (ხუთი ეტაპი) დაახლოებას ევროკავშირის საჯარო შესყიდვების კანონმდებლობასთან.⁹ აღნიშნული შეთანხმების პირველი ეტაპი საქართველოს ავალდებულებს შეთანხმების ძალაში შესვლიდან 3 წლის ვადაში ინსტიტუციური რეფორმა განახორციელოს სახელმწიფო შეყიდვების სფეროში, ხოლო მეორე ეტაპი, შეთანხმების ძალაში შესვლიდან 5 წლის ვადაში, ფაქტობრივად, მოიცავს საჯარო შესყიდვებთან დაკავშირებულ ყველა ძირითად საკითხს და გულისხმობს საჯარო შესყიდვის შესახებ დირექტივისა¹⁰ და დავების განხილვის შესახებ

² იხ. <http://stats.spa.ge/> [14.05.2020]

³ სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტო, სახელმწიფო შესყიდვების სფეროში განსახორციელებელი ცვლილებების შესახებ საქართველოსა და ევროკავშირის შორის ასოცირების შეთანხმების, ღრმა და ყოვლისმომცველი თავისუფალი სავაჭრო სივრცის შესახებ შეთანხმების (DCFTA) საფუძველზე ნაკისრი ვალდებულებების შესრულების გზამკვლევი, თბილისი, 2016, 54.

⁴ პრეტენდენტი – პირი, რომელმაც სახელმწიფო შესყიდვის პროცედურაში მონაწილეობის მიზნით გადაიხადა საფასური, საქართველოს კანონი „სახელმწიფო შესყიდვების შესახებ“ მუხლი 3, „ი“.

⁵ „სახელმწიფო შესყიდვების შესახებ“ საქართველოს კანონის 23-ე პრიმა მუხლიდან გამომდინარე.

⁶ სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტო, 2019 წლის საქმიანობის ანგარიში, თბილისი, 2019, 5, დიაგრამა N1: 2019 წელს გამოცხადებული ელექტრონული შესყიდვების პროცედურების რაოდენობა ტენდერის ტიპების მიხედვით.

⁷ იხ. <http://www.dcfta.gov.ge/ge/agreement> [15.05.2020].

⁸ მოიცავს 141-149 მუხლებს.

⁹ ასოცირების შეთანხმება, იხ. დანართი XVI-B ინსტიტუციური რეფორმის, დაახლოების და ბაზარზე დაშვების საორიენტაციო განრიგი, იხ. <http://www.dcfta.gov.ge/public/filemanager/agreement/public-procurements/%E1%83%93%E1%83%90%E1%83%9C%E1%83%90%E1%83%A0%E1%83%97%E1%83%98%20XVI.pdf> [15.05.2020].

¹⁰ იხ. ევროპარლამენტის და საბჭოს 2014 წლის 26 თებერვლის დირექტივა 2014/24/EU საჯარო შესყიდვების შესახებ [2014] OJ L 94.

დირექტივის¹¹ ძირითადი ელემენტების დანერგვას ქართულ კანონდებლობაში.¹²

საქართველოს მთავრობამ ეტაპობრივი დაახლოების უზრუნველსაყოფად 2016 წლის 31 მარტის №536 განკარგულებით შეიმუშავა გზამკვლევი, რომელიც დეტალურად აღწერს დაახლოების 5 ფაზას და ამ პერიოდში შესასრულებელ ვალდებულებებს. გეგმა-გრაფიკი განერილია 2014-2022 წლებზე.¹³ პირველი ფაზა, რომელიც 2017 წელს უნდა დასრულებულიყო, მოიცავს ინსტიტუციური ჩარჩოს შექმნას, რაც ასოცირების შეთანხმების მიხედვით გულისხმობს: (ა) საჯარო შესყიდვების სფეროში აღმასრულებელი ორგანოს ჩამოყალიბებასა და (ბ) შემსყიდველის მიერ მიღებული გადაწყვეტილებების გადამსინჯველი მოუკერძოებელი და დამოუკიდებელი ორგანოს შექმნას.¹⁴

¹¹ იხ. 2) საბჭოს 1989 წლის 21 დეკემბრის დირექტივა 89/665/EEC, საჯარო მომსახურებისა და სამუშაოების შესახებ ხელშეკრულებების დადებისას დავების განხილვის პროცედურების გამოყენების შესახებ [1989] OJ L 395.

¹² ასოცირების შეთანხმება, თავი 8 „საჯარო შესყიდვები“, იხ. <http://www.dcfra.gov.ge/public/filemanager/agreement/public-procurements/%E1%83%A1%E1%83%A0%E1%83%A3%E1%83%9A%E1%83%98%20%E1%83%A2%E1%83%94%E1%83%A5%E1%83%A1%E1%83%A2%E1%83%98.pdf> [15.05.2020]

¹³ სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტო, „სახელმწიფო შესყიდვების სფეროში განსახორციელებელი ცვლილებების შესახებ საქართველოსა და ევროკავშირის შორის ასოცირების შეთანხმების, ღრმა და ყოვლისმომცველი თავისუფალი სავაჭრო სივრცის შესახებ შეთანხმების (DCFTA) საფუძველზე ნაკისრი ვალდებულებების შესრულების გზამკვლევი“, თბილისი, 2016, 39.

¹⁴ ასოცირების შეთანხმება, თავი 8 „საჯარო შესყიდვები“, მუხლი 143 „ინსტიტუციური გარემო“, მეორე ნაწილის თანახმად „საქართველომ უნდა განსაზღვროს, კონკრეტულად:

(ა) ცენტრალური აღმასრულებელი ორგანო, რომლის ამოცანაა თანმიმდევრული პოლიტიკის უზრუნველყოფა და მისი განხორციელება საჯარო შესყიდვებთან დაკავშირებულ ყველა სფეროში. აღნიშნულმა ორგანომ ხელი უნდა შეუწყოს და კოორდინირება გაუწიოს ამ თავის განხორციელებას და უხელმძღვანელოს ევროკავშირის კანონმდებლობასთან ეტაპობრივი დაახლოების პროცესს ამ შეთანხმების XVI-B დანართის შესაბამისად.

(ბ) მოუკერძოებელი და დამოუკიდებელი ორგანო, რომლის ამოცანაა შემსყიდველი სახელმწიფო ორგანოების ან შემსყიდველი ორგანიზაციების მიერ ხელშეკრულების დასადავად გამოარჯვებულის გამოვლენისას მიღებული გადაწყვეტილებების გადასინჯვა. ამ კონტექსტში „დამოუკიდებელი“ გულისხმობს იმას, რომ ეს ორგანო უნდა იყოს საჯარო დაწესებულება, რომელიც განცალკევებულია ყველა შემსყიდველი ორგანიზაციისაგან

საქართველოს მთავრობის მიერ შემუშავებული გზამკვლევი ამ ფაზის შესაბამისობის ნაწილში აღნიშნავს: „საქართველოში არსებობს ეფექტიანად ფუნქციონირებადი ინსტიტუციური მოწყობა სახელმწიფო შესყიდვების კოორდინაციის განხორციელებისა და მონიტორინგისათვის, სადაც წამყვანი როლი სააგენტოს ენიჭება. [...] შეუსაბამობა შეინიშნება დავების განხილვის საბჭოს საქმიანობასთან დაკავშირებით“.¹⁵ გზამკვლევაში ასევე აღნიშნულია, რომ დავების განხილვისა და გადაწყვეტის სისტემის რეფორმის ძირითადი მიმართულებები დაკავშირებული იქნებოდა ინსტიტუციურ მოწყობასა და პროცედურულ საკითხებთან და აღნიშნული რეფორმა უნდა განხორციელებულიყო 2017 წელს.¹⁶

საგულისხმოა, რომ აღნიშნული ვალდებულების ფარგლებში სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტოს თავმჯდომარემ 2018 წლის თებერვალში გააუქმა მისივე მიღებული 2015 წლის 27 თებერვლის №1 ბრძანება „სახელმწიფო შესყიდვებთან დაკავშირებული დავების განხილვის საბჭოს საქმიანობის წესის დამტკიცების შესახებ“ და 2018 წლის 8 თებერვალს მიიღო მოქმედი რედაქციის №1 ბრძანება. აღნიშნული ცვლილებით ძველ, №1 ბრძანებაში არსებული ჩანაწერი „სახელმწიფო შესყიდვებთან დაკავშირებული დავების განხილვის საბჭოს საქმიანობის წესი“ განსაზღვრავს სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტოში სახელმწიფო შესყიდვებთან დაკავშირებული დავების განხილვის საბჭოს საქმიანობის წესსა და სამართლებრივ საფუძვლებს“ შეიცვალა ჩანაწერით „სახელმწიფო შესყიდვებთან დაკავშირებული დავების განხილვის საბჭოს საქმიანობის წესი“ შემუშავებულია „სახელმწიფო შესყიდვების შესახებ“ საქართველოს კანონის საფუძველზე და განსა-

და ეკონომიკური ოპერატორებისაგან. ასეთი ორგანოს მიერ მიღებული გადაწყვეტილებების სასამართლო გასაჩივრება უნდა იყოს შესაძლებელი.“

¹⁵ სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტო, „სახელმწიფო შესყიდვების სფეროში განსახორციელებელი ცვლილებების შესახებ საქართველოსა და ევროკავშირის შორის ასოცირების შეთანხმების, ღრმა და ყოვლისმომცველი თავისუფალი სავაჭრო სივრცის შესახებ შეთანხმების (DCFTA) საფუძველზე ნაკისრი ვალდებულებების შესრულების გზამკვლევი“, თბილისი, 2016, 38.

¹⁶ იხ. იქვე, 39.

ზღვრავს სახელმწიფო შესყიდვებთან დაკავშირებული დავების განხილვის საბჭოს ფორმირებისა და საქმიანობის სამართლებრივ საფუძვლებს, საბჭოში გასაჩივრების, საჩივრის განხილვისა და მისი გადაწყვეტის წესს“. ასევე შეიცვალა გარკვეული პროცედურული საკითხები, თუმცა უცვლელი დარჩა საბჭოს ძირითადი შემადგენლობა, 3+3.

ამ ცვლილებების განხორციელებამდე, საქართველოს პარლამენტის მიერ 2017 წლის 23 დეკემბრის №1945 კანონით ცვლილებები შევიდა „სახელმწიფო შესყიდვების შესახებ“ საქართველოს კანონში და „რეგლამენტირებული იქნა სახელმწიფო შესყიდვებთან დაკავშირებული დავების განხილვის საბჭოს ინსტიტუციურად ახლებურად მოწყობის საკითხები“.¹⁷ ცვლილებამდე საბჭოს შემადგენლობა განისაზღვრებოდა მხოლოდ ექვსი წევრით და მის შემადგენლობაში პარიტეტული პრინციპით შედიოდნენ სსიპ „სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტოსა“ და არასამთავრობო სექტორის 3-3 წარმომადგენელი. ცვლილების შემდეგ, იმ შემთხვევაში, როდესაც საბჭო განიხილავს იმ ელექტრონულ ტენდერებთან და კონკურსებთან დაკავშირებით წარდგენილ საჩივრებს, რომელთა სავარაუდო ღირებულება შეადგენს ან აღემატება სახელმწიფო შესყიდვების სფეროში მოქმედი ევროკავშირის დირექტივებით დადგენილ მონეტარულ ზღვრებს, საბჭოს შემადგენლობაში, გარდა 3 სააგენტოს და 3 არასამთავრობო ორგანიზაციების წარმომადგენლებისა, შედის კონკურენციის სააგენტოს, საქართველოს სავაჭრო-სამრეწველო პალატისა და საქართველოს ბიზნეს ომბუდსმენის თითო წარმომადგენელი, აგრეთვე აკადემიური წრეების შესაბამისი პროფილის 1 წარმომადგენელი. გარდა ამისა, აღნიშნული კანონით ცვლილება შევიდა გადაწყვეტილების/ქმედების საბჭოში გასაჩივრებისა და დავის განხილვის წესში. კე-

რძოდ, თუ 2017 წლის 19 ივლისამდე სახელმწიფო შესყიდვებთან დაკავშირებულ დავების განხილვის საბჭოში გასაჩივრება უფასოდ შეძლო სისტემაში „მიმწოდებლად“ რეგისტრირებულ ნებისმიერ პირს, ცვლილებების ამოქმედების შემდეგ, შესყიდვებში შემოღებულ იქნა დაინტერესებული მხარის ინსტიტუტი, განისაზღვრა პირთა წრე, რომლებსაც უფლება აქვთ გაასაჩივრონ შემსყიდველი ორგანიზაციის ან/და სატენდერო/საკონკურსო კომისიის გადაწყვეტილება/ქმედება საბჭოში და ასევე გასაჩივრებისათვის დაწესდა საფასური - შესყიდვის სავარაუდო ღირებულების 2%, მაგრამ არანაკლებ 100 და არაუმეტეს 500 ლარისა. აღნიშნული ცვლილებებით ასოცირების შეთანხმებით გათვალისწინებული საბჭოს „ინსტიტუციურად ახლებური“ მოწყობის მოთხოვნა შესრულებულად „ჩაითვალა“ და საჯარო შესყიდვების რეფორმა „გადავიდა“ შეთანხმების მე-2 ფაზაზე.

საინტერესოა, „de facto“ მოხდა იმ მიუკერძოებელი და დამოუკიდებელი ორგანოს ჩამოყალიბება, რომლის შექმნაც სავალდებულოა ასოცირების შეთანხმების 143-ე მუხლით, თუ აღნიშნული ცვლილებები მხოლოდ „de jure“ საერთაშორისო ვალდებულებების შესრულების სამართლებრივ გარანტს წარმოადგენს?

ამ კუთხით საინტერესოა „სახელმწიფო შესყიდვების შესახებ“ საქართველოს კანონის 07/12/2017 - 23/12/2017 კონსოლიდირებული ვერსიის 23-ე მუხლის შემდეგი ჩანაწერი: „4¹. სააგენტოში შესყიდვებთან დაკავშირებული დავების განხილვისათვის იქმნება საბჭო, რომლის შემადგენლობაშიც პარიტეტული პრინციპის საფუძველზე შედიან სააგენტოსა და არასამთავრობო სექტორის წარმომადგენლები. დავების განმხილველი საბჭოს შემადგენლობა და საქმიანობის წესი განისაზღვრება კანონქვემდებარე ნორმატიული აქტით.“ აღნიშნულ ვერსიაში სწორედ იმ საბჭოზეა საუბარი, რომელიც 2018 წელს „დამოუკიდებელ ორგანოდ“ რეფორმირდა და მონეტარულ ზღვარს ქვემოთ არსებული შესყიდვების გასაჩივრების დროს დღესაც იგივე 3+3 შემადგენლობით განიხილავს წარდგენილ საჩივრებს. მიუხედავად იმისა, საბჭო 3+3 შემადგენლობით განიხილავს

¹⁷ სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტო, „სახელმწიფო შესყიდვების სფეროში განსახორციელებელი ცვლილებების შესახებ საქართველოსა და ევროკავშირის შორის ა-სოცირების შეთანხმების, ღრმა და ყოვლისმომცველი თავისუფალი სავაჭრო სივრცის შესახებ შეთანხმების (DCFTA) საფუძველზე ნაკისრი ვალდებულებების შესრულების გზამკვლევი“, თბილისი, 2016, 40-41.

საჩივარს, თუ $3+3+3^{18}$ შემადგენლობით, რეალურად, გადაწყვეტილების მიღების „უფლება-უნარიანობა“ მაინც სააგენტოს თავჯდომარისა და თანამშრომლებისაგან შემდგარ საბჭოს წევრთა „ძირითად“ ნაწილს რჩება. იმ ფაქტებზე დაყრდნობით, რომ საბჭოს არჩევითი წევრის საქმიანობა არაანაზღაურებადი¹⁹ და არჩევნების საშუალებით არჩეული კანდიდატი საბჭოს წევრად ინიშნება მხოლოდ 1 წლის ვადით²⁰, ასეთი წევრების მიერ საბჭოს სხდომებში ჩართულობა იშვიათია. პრაქტიკულად, გარდა გახმაურებული საქმეებისა, საჩივრების განხილვა უშუალოდ სააგენტოს წარმომადგენელი წევრების მიერ ხდება და გადაწყვეტილების მიღების უფლებამოსილება კი დამსწრე წევრების უმრავლესობას აქვს.

ამდენად, უნდა ითქვას, რომ 2017-2018 წლებში განხორციელებული „რეფორმის“ ფარგლებში საბჭოსათვის რეალური დამოუკიდებლობის მინიჭება არ მომხდარა. ის საკანონმდებლო ცვლილებები, რომლებიც თითქმის საბჭოს დამოუკიდებელ და მიუკერძოებელ ორგანოდ ჩამოყალიბებისათვის გაკეთდა, მხოლოდ ასოცირების შეთანხმების 143-ე მუხლის ფარგლებში ნაკისრი ვალდებულებების „de jure“ შესრულებად შეგვიძლია მივიჩნიოთ. საბჭოსათვის „de facto“ დამოუკიდებლობის მინიჭება კი კვლავ სამომავლო პერსპექტივად რჩება.

IV. სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტოს ჩართულობა დავების განხილვის საბჭოს საქმიანობაში

სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტო თავისი იურიდიული სტატუსით საჯარო სამართლის იურიდიული პირია, რაც იმას ნიშნავს, რომ იგი საკანონმდებლო დონეზე სახელმწიფო მმართველობის ორგანოებისაგან განცალკევებული

ლი ორგანიზაციაა, თუმცა, მაინც სახელმწიფოს კონტროლით ახორციელებს მის დანიშნულებას. ძირითადად, სააგენტო შეისწავლის სახელმწიფო შესყიდვების სფეროში ქვეყანაში არსებულ მდგომარეობას და შეიმუშავებს და გამოსცემს სახელმწიფო შესყიდვების შესახებ ნორმატიულ აქტებს. თუმცა, მის კომპეტენციაში ასევე შედის, საქართველოს მთავრობის მიერ განსაზღვრულ შემთხვევაში, შესყიდვის ერთგვაროვანი ობიექტების შესყიდვის მიზნით კონსოლიდირებული ტენდერის პროცედურის უშუალოდ გამოცხადება და განხორციელება ისევე, როგორც დავების განხილვის საბჭოს საქმიანობის ტექნიკურად უზრუნველყოფა.²¹

დღესაც კი, ლიტერატურაში, მათ შორის, შესყიდვების სააგენტოს გამოცემულ საინფორმაციო და სახელმძღვანელო ნაშრომებშიც, დავების განხილვის საბჭო პირდაპირ მოიხსენიება, როგორც სააგენტოს ნაწილი. უფრო მეტიც, შეხვედრით ჩანაწერს, რომლის მიხედვითაც „სახელმწიფო შესყიდვების პროცესის დროს დაინტერესებულ პირებსა და შემსყიდველ ორგანიზაციებს შორის წარმოქმნილი დავების განხილვა“ ფუნქციონალურად სააგენტოს უფლებამოსილებას არის მიკუთვნებული.²² აღსანიშნავია, რომ საკანონმდებლო დონეზე სააგენტოს იურიდიული დეპარტამენტის საქმიანობის წესში ასევე შედის სახელმწიფო შესყიდვებთან დაკავშირებული დავების განხილვის საბჭოს აპარატის ფუნქციების შესრულება.²³

რაც შეეხება უშუალოდ საბჭოს მიერ საჩივრის განხილვისა და გადაწყვეტის პროცესს, ამ ეტაპზე, საბჭოს ჩართულობა შემდეგნაირია: საბჭოში სააგენტო წარმოდგენილია 3 წევრით, მათ შორის, ერთი აუცილებლად არის სააგენტოს თავმჯდომარე ხოლო დარჩენილი ორი

¹⁸ იგ. მონეტარულ ზღვარზე ან ზღვარს ზემოთ შესყიდვის შემთხვევა

¹⁹ იხ. მაგ., საბჭოს წევრის აკადემიური წრეებიდან არჩევის თაობაზე 23.03.2020 წლის განცხადება; [http://procurement.gov.ge/News/news-\(135\).aspx](http://procurement.gov.ge/News/news-(135).aspx) [20.05.2020]

²⁰ იხ. მაგ., საბჭოს წევრის არასამთავრობო ორგანიზაციებიდან არჩევის თაობაზე 01.05.2020 წლის განცხადება; [http://procurement.gov.ge/News/news-\(141\).aspx](http://procurement.gov.ge/News/news-(141).aspx) [20.05.2020]

²¹ საქართველოს მთავრობის დადგენილება №306 2014 წლის 23 აპრილი „საჯარო სამართლის იურიდიული პირის – სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტოში რეორგანიზაციისა და საჯარო სამართლის იურიდიული პირის – სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტოს დებულებებისა და სტრუქტურის დამტკიცების თაობაზე“, მუხლი 3.

²² სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტო, „სახელმწიფო შესყიდვების გზამკვლევი“, თბილისი, 2015, 14.

²³ სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტოს თავმჯდომარის №21 ბრძანებით დამტკიცებული „სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტოს სტრუქტურული ერთეულების ფუნქციებისა და საქმიანობის წესი“, მუხლი 8.

ნევრი თანამშრომელთაგან აირჩევა ერთი წლის ვადით.²⁴ საბჭოს თავმჯდომარეობს უშუალოდ სააგენტოს თავმჯდომარე და მისი ხმა ყოველთვის გადაწყვეტია გადაწყვეტილების მიღების პროცესში.²⁵ ასევე საგულისხმოა, რომ სააგენტო საბჭოს უზრუნველყოფს ლოჯისტიკურად. სააგენტო და საბჭო ერთ მისამართსა და შენობაში მდებარეობს. მათ ასევე აქვთ საერთო ვებგვერდი, რომლის მეშვეობითაც ხდება შესყიდვის გამოცხადება, გასაჩივრება და მიღებული გადაწყვეტილების გამოქვეყნება.

როგორც უკვე ზემოთ აღინიშნა, საბჭოში არ ხდება მხოლოდ ელექტრონული სახელმწიფო შესყიდვის ერთი საშუალების - კონსოლიდირებული ტენდერის გასაჩივრება. იგი შესაძლებელია მხოლოდ სასამართლოში გასაჩივრდეს, რაც, სასამართლო წარმოების ვადების გათვალისწინებით, არაპერსპექტიული და თითქმის გამოუყენებადი უფლების დაცვის მექანიზმაა. აღნიშნული გამონაკლისის დაშვების ერთადერთი ლოგიკური ახსნა ისაა, რომ კონსოლიდირებულ ტენდერებში შემსყიდველ მხარედ, გარკვეულწილად, თავად სააგენტო გვევლინება. სახელმწიფო შესყიდვების შესახებ კანონის შესაბამისად საქართველოს მთავრობის მიერ მიწოდებული დოკუმენტაციის საფუძველზე სააგენტო უზრუნველყოფს კონსოლიდირებული ტენდერის ჩატარებას და საუკეთესო სატენდერო წინადადების გამოვლენას. 2019 წლამდე აღნიშნული სახით ცხადდებოდა მხოლოდ საკვები პროდუქტების, საბურავების, კომპიუტერული ტექნიკის, საწვავის, ფიჭური სატელეფონო მომსახურებისა და A4 ფორმატის საბეჭდი ქაღალდის შესყიდვის შესახებ კონსოლიდირებული ტენდერები. თუმცა, 2018 წელს აღნიშნული ჩამონათვალი საგრძნობლად გაიზარდა²⁶ და ცამეტი განსხვავებული კლასიფიკაციის 70-მდე საქონელი თუ მომსახურება მო-

იცვა. საუბარია 2019 წელს ჯამურად 419 მლნ. ლარის ღირებულების შესყიდვებზე,²⁷ რომელთაც მთლიანად სააგენტო ახორციელებს.

ამდენად, გარკვეულწილად, სააგენტო „შემსყიდველის“ როლშიც გვევლინება და, ცხადია, მისი მხრიდან ნეიტრალიტეტის დაცვა თუ შენარჩუნება, ერთი მხრივ, სახელმწიფო ორგანიზაციას - „შემსყიდველსა“ და, მეორე მხრივ, კომერციულ პირს თუ ინდ. მენარმეს შორის წარმოშობილი დავის განხილვისას, ფაქტობრივად, შეუძლებელია. ასევე ფაქტია, რომ სააგენტოს გავლენა საბჭოზე, მით უფრო, ერთი ხელმძღვანელის პირობებში, აუცილებლად ასახვას ჰპოვებს საბჭოს მიერ გადაწყვეტილებების მიღების პროცესში.

V. დავების განხილვის საბჭოს მოდელი ევროკავშირის წევრ სახელმწიფოებში შემუშავებული პრაქტიკის მაგალითზე

ევროკავშირის წევრი სახელმწიფოებისათვის სავალდებულოა მათი სახელმწიფო შესყიდვების კონტროლისა და დაცვის სისტემები ჰარმონიზაციაში იყოს 89/665/EEC და 92/13/EEC დირექტივებში²⁸ განვირეც სპეციფიკურ მოთხოვნებთან, ევროკავშირის ხელშეკრულებასა და ევროპული სასამართლოს პრეცედენტულ სამართალთან. არსებითად კი, ამ სისტემებმა უნდა უზრუნველყონ ტენდერით დაზარალებული მხარის ინტერესების სწრაფი, ეფექტიანი, გამჭვირვალე და არადისკრიმინაციული დაცვა.

ევროკავშირის წევრ ქვეყნებში დამკვიდრებულია საჯარო შესყიდვების სფეროში წარმოშობილი დავების განმხილველი ერთეობიანი და ორეობიანი სისტემები.²⁹ ქვეყნებს, რომლებსაც აქვთ ერთეობიანი სისტემა, დავის

²⁴ სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტოს თავმჯდომარის N1 ბრძანებით დამტკიცებული „სახელმწიფო შესყიდვებთან დაკავშირებული დავების განხილვის საბჭოს საქმიანობის წესი“, მუხლი 6.

²⁵ იქვე, მუხლი 11.

²⁶ იხ. 2018 წლის 29 აგვისტოს საქართველოს მთავრობის #446-ე დადგენილება „კონსოლიდირებული ტენდერების ჩატარებასთან დაკავშირებული ზოგიერთი ღონისძიების შესახებ“.

²⁷ სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტო, 2019 წლის საქმიანობის ანგარიში, თბილისი, 2019, 34.

²⁸ იხ. ასევე, ევროპარლამენტის და საბჭოს 2007 წლის 11 დეკემბრის დირექტივა 2007/66/EC, საბჭოს 89/665/EEC და 92/13/EEC დირექტივებით დადგენილი საჯარო ხელშეკრულებების დადების შესახებ დავების განხილვის პროცედურების ეფექტურობის გაუმჯობესებასთან დაკავშირებით [2007] OJ L 335.

²⁹ OECD [2007], „Public Procurement Review and Remedies Systems in the European Union“, SIGMA Papers, No. 41, OECD Publishing, 4, 16, იხ. <http://dx.doi.org/10.1787/5kml60q9vklit-en> [01.05.2020].

განსახილველი ორგანოს ერთი გზა აქვთ არჩეული და, უმეტესწილად, ეს არის სასამართლო ორგანო (პირველიდან მესამე ინსტანციის ჩათვლით), ხოლო იმ ქვეყნებს, რომლებსაც აქვთ ორეტაპიანი სისტემა, ახასიათებთ განხილვის ორი ცალკეული გზა. ხშირად, სწორედ ხელშეკრულება არის ის ფაქტორი, რომელიც ამ ორ გზას ჰყოფს ერთმანეთისაგან (იგულისხმება ხელშეკრულების დადებამდე და ხელშეკრულების დადების შემდგომ გასაჩივრების განსხვავებული წესები).³⁰

წევრ სახელმწიფოთა უმრავლესობას, შექმნილი აქვს სახელმწიფო შესყიდვების დავების განმხილველი სპეციალური ორგანოები.³¹ ეს ორგანოები, ჩვეულებრივ, შედგება შესყიდვების ექსპერტთა საბჭოსაგან, რომელსაც ხელმძღვანელობენ კვალიფიციური იურისტები (მაგალითად, ავსტრიაში, ბულგარეთში ან გერმანიაში). საბჭოს წევრები ინიშნებიან იგივე წესით, რომლითაც მოსამართლეები. უფრო მეტიც, მათ უყენებენ იგივე მოთხოვნებს, რომლებსაც მოსამართლეებს, მაგალითად, როგორებიცაა: წევრი ქვეყნის მოქალაქეობა, ეროვნულ ენაზე (ენებზე) საუბარი და არა მსჯავრდებული სისხლის სამართლის დანაშაულისათვის. გარდა ამისა, მათ არ შეუძლიათ ეწეოდნენ სხვა ანაზღაურებად საქმიანობას, გარდა უმაღლეს საგანმანათლებლო დაწესებულებებში სწავლებისა და არაკომერციულ კერძო საწარმოში დასაქმებისა. ამასთან, საბჭო შესაძლებელია შედგებოდეს სახელმწიფო შესყიდვების ექსპერტების, ეკონომისტების, სატრანსპორტო, სამშენებლო ან საინჟინრო სფეროში გამოცდილების მქონე პროფესიონალი პირებისაგან, რომლებიც არ არიან იურისტები.³²

ეკონომიკური თანამშრომლობისა და განვითარების ორგანიზაციის კვლევის³³ მიხედვით სახელმწიფო შესყიდვების დავების განხილვის სპეციალიზებული ორგანოების გადანაცვლებები სავალდებულოა და ჩვეულებრივი წესით გასაჩივრებას ექვემდებარება სასამართლოში, მაგრამ არსებობს გამონაკლისებიც. ზოგიერთ წევრ სახელმწიფოში, ასეთ სპეციალიზებულ ორგანოებში გასაჩივრების პროცესუალური მხარე რეგულირდება სახელმწიფო შესყიდვების შესახებ კანონით ან აქტით, ნაცვლად სამოქალაქო ან ადმინისტრაციული წარმოების კოდექსებისა (მაგალითად: ჩეხეთსა და პოლონეთში). ამ ორგანოების უპირატესობა მდგომარეობს იმაში, რომ სხდომაზე შესაძლებელია განხილული იყოს მისი იურიდიული, ტექნოლოგიური, ეკონომიკური და პრაქტიკული ასპექტები ამ სფეროს ექსპერტებთან ერთად.

იმ წევრ ქვეყნებში, რომელთაც საერთოდ არ აქვთ სახელმწიფო შესყიდვების დავების განმხილველი სპეციალიზებული ორგანო (ასეთებია: ბელგია, საფრანგეთი, ირლანდია, ლიეტუვა, ნიდერლანდები, პორტუგალია და შვედეთი) სახელმწიფო შესყიდვების შესახებ დავების განხილვა სასამართლოების ექსკლუზიური კომპეტენციაა.³⁴

სახელმწიფო შესყიდვების სფეროში მოქმედი ევროკავშირის დირექტივები აშკარად ხაზგასმით აღნიშნავს, რომ თუ ქვეყანაში შექმნილია სპეციალიზებული ორგანო, რომელიც იხილავს შესყიდვებში ხელშეკრულების დადება-

³⁰ იქვე, 17.

³¹ ავსტრიაში: სახელმწიფო შესყიდვების ფედერალური ოფისები და რეგიონალური ინსტიტუტები; ბულგარეთში: კონკურენციის დაცვის კომისია; კვიპროსში: ტენდერების შემსწავლელი ორგანო; ჩეხეთში: კონკურენციის დაცვის სამსახური; დანიაში: საჩივრების საბჭო სახელმწიფო შესყიდვების შესახებ; ესტონეთში: სახელმწიფო შესყიდვების კომისია; გერმანიაში: 17 სახელმწიფო შესყიდვების პალატა; უნგრეთში: სახელმწიფო შესყიდვების საბჭო თავისი სპეციალობით, საარბიტრაჟო კომიტეტი; ლატვიაში: შესყიდვების მონიტორინგის ბიურო; მალტაში: კონტრაქტების დეპარტამენტის სააპელაციო საბჭო; პოლონეთში: სახელმწიფო შესყიდვების სამსახური (არბიტრების სისტემის მენეჯმენტი); რუმინეთში: იურიდიული დავების მოგვარების ეროვნული საბჭო; სლოვაკეთში: სახელმწიფო შესყიდვების ოფისი; სლოვენიაში: ეროვნული საგამოძიებო კომისია სახელმწიფო შესყიდვების პროცედურის გადასინჯვის მიზნით.

³² იქვე, 19-20.

³³ იხ. OECD [2007], SIGMA Papers, No. 41 „Public Procurement Review and Remedies Systems in the European Union“.

³⁴ OECD [2007], „Public Procurement Review and Remedies Systems in the European Union“, SIGMA Papers, No. 41, OECD Publishing, 18, Table 2 - First-Instance Review before and after the Conclusion of the Contract, იხ. <http://dx.doi.org/10.1787/5kml60q9vklit-en> [01.05.2020].

მდე წარმოშობილ დავებს, აუცილებელია ეს ორგანო იყოს დამოუკიდებელი და მას ხელმძღვანელობდეს კვალიფიციური იურისტი.³⁵ დღეს, ევროკავშირის ნევრ 14 სახელმწიფოშია შექმნილი მსგავსი სპეციალიზებული ორგანო მათგან მხოლოდ სამში არის (მალტა, პოლონეთი და სლოვაკეთი) აღნიშნული ტიპის ორგანო სახელმწიფო შესყიდვების ოფისის შემადგენელი დამოუკიდებელი ნაწილი, ისე, რომ მათი საქმიანობა სრულიად გამიჯნულია ერთმანეთისაგან.³⁶

გარდა აღნიშნულისა, საყურადღებოა, რომ 89/665/EEC დირექტივის 2(9) მუხლის მიხედვით, როდესაც დავის განმხილველი ორგანო არ არის სასამართლო სისტემის შემადგენელი ნაწილი, მის მიერ გამოცემული წერილობითი დასკვნა [გადაწყვეტილება] ყოველთვის უნდა იყოს არგუმენტირებული და დასაბუთებული. ასევე, გარანტირებული უნდა იყოს ასეთი ორგანოს ნებისმიერი უკანონო ქმედებისა თუ მასზე მინიჭებული უფლებამოსილების განხორციელებისას წარმოშობილი რაიმე ხარვეზის სასამართლოში ან ზემდგომ ორგანოში გასაჩივრების უფლება. ასევე, დირექტივის ზემოაღნიშნულ მუხლში მითითებულია, რომ ასეთი დამოუკიდებელი ორგანოს წევრები უნდა ინიშნებოდნენ და თანამდებობას ტოვებდნენ სასამართლო სისტემის წევრებისათვის შემუშავებული წესების იდენტურად. ამ დამოუკიდებელი ორგანოს სულ მცირე ხელმძღვანელს უნდა ჰქონდეს ისეთივე იურიდიული და პროფესიული კვალიფიკაცია, როგორიც სასამართლო სისტემის წევრებს. დამოუკიდებელი ორგანოს მიერ მიღებული გადაწყვეტილებები კი სავალდებულო აღსრულებას უნდა ექვემდებარებოდეს.

VI. დავების განხილვის საბჭოს ქართული მოდელის შეუსაბამობები ასოცირებით დადგენილ სტანდარტებთან

საქართველოში, დავების განხილვის საბჭო არ არის სახელმწიფო შესყიდვების პროცესში წარმოშობილი დავის გადაწყვეტის ერთადერთი ორგანო, თუმცა გამომდინარე საბჭოში არსებული პროცესის მოქნილობიდან,³⁷ და ეფექტიანობიდან,³⁸ იგი შეიძლება მიიჩნეს შესყიდვების პროცესის სწორად და სამართლიანად წარმართვის უზრუნველყოფელ საუკეთესო მექანიზმად.

დავების განხილვის საბჭოს დღესაც შესყიდვების სააგენტოს ხელმძღვანელი მართავს, რომელსაც კანონის თანახმად, თანამდებობაზე დანიშნისას ფორმალურადაც კი არ მოეთხოვება აუცილებლად იურიდიული განათლების ქონა და შესაბამისი კვალიფიკაცია. კანონისმიერად აღნიშნული მოთხოვნა არ ვრცელდება არც საბჭოს წევრებზე. მათ მოეთხოვებათ მხოლოდ: ა) სამართლის, ეკონომიკის ან ბიზნესის ადმინისტრირების ბაკალავრის აკადემიური ხარისხის ქონა და ბ) საქართველოს სახელმწიფო ენის სრულყოფილად ცოდნა.³⁹ აღნიშნულიდან გამომდინარე, იმ ფაქტობრივი მონაცემების გათვალისწინებით, რომ სადღესოდ საბჭოს წევრთა ნახევარსაც კი არ აქვს იურიდიული განათლება, რომ არაფერი ითქვას შესაბამისი კვალიფიკაციაზე, ეჭვქვეშ დგება მათ მიერ მიღებული გადაწყვეტილების სამართლებრივი მართებულობის საკითხი. პრაქტიკაში თითქმის

³⁷ იგულისხმება მოქნილობა ვადაში: საჩივრის მიღება ხდება 1 სამუშაო დღეში, ხოლო განხილვა და არსებითად გადაწყვეტა 10 სამუშაო დღეში

³⁸ დავების განხილვის საბჭოში საჩივრის დასაშვებად ცნობის მომენტიდანვე მოქმედებს „სუსპენზიური ეფექტი“, ანუ საბჭოს მიერ საჩივრის დასაშვებად ცნობისთანავე სახელმწიფო შესყიდვის/შერჩევის პროცედურები ჩერდება ავტომატურად (ელექტრონული ვაჭრობის დასრულების შემდეგ), შესაბამისი გადაწყვეტილების მიღებამდე. აღნიშნული არსებითი ელემენტია პრეტენდენტისათვის, რადგან მისი ინტერესის დაცვა და დარღვეული უფლების აღდგენა აუცილებელია მოხდეს მანამ, სანამ შემსყიდველი სხვა პრეტენდენტთან გააფორმებს ხელშეკრულებას.

³⁹ სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტოს თავმჯდომარის ბრძანება №1, „სახელმწიფო შესყიდვებთან დაკავშირებული დავების განხილვის საბჭოს საქმიანობის წესის დამტკიცების შესახებ“, მუხლი 12.

³⁵ საბჭოს 1989 წლის 21 დეკემბრის დირექტივა 89/665/EEC, საჯარო მომსახურებისა და სამუშაოების შესახებ ხელშეკრულებების დადებისას დავების განხილვის პროცედურების გამოყენების შესახებ [1989] OJ L 395.

³⁶ OECD [2007], „Central Public Procurement Structures and Capacity in Member States of the European Union“, SIGMA Papers, No. 40, OECD Publishing, 29-31, იხ. <http://dx.doi.org/10.1787/5kml60dqdq0n-en> [01.05.2020]

არ არსებობს საბჭოს გადაწყვეტილება, რომელიც იმგვარად არის არგუმენტირებული და დასაბუთებული, საკანონმდებლო საფუძვლების მითითებით, როგორც მაგალითად, პირველი ინსტანციის სასამართლოს რომელიმე გადაწყვეტილება.

სადღეისოდ, ასევე არ არსებობს საბჭოს ან მისი რომელიმე წევრის უკანონო ქმედებისა თუ მასზე მინიჭებული უფლებამოსილების განხორციელებისას წარმოშობილი რაიმე ხარვეზის სასამართლოში გასაჩივრების სამართლებრივად ეფექტიანი მექანიზმი. ამ კუთხით მოქმედი სპეციალური კანონმდებლობა⁴⁰ არ ადგენს თუ რა შეიძლება მოჰყვეს საბჭოს წევრის მიერ მისი უფლებამოსილების გადამეტებას, ვალდებულებების დარღვევასა თუ არსებითი პრინციპების (მაგალითად, როგორიცაა ობიექტურობა და მიუკერძოებლობა) გადაცდომას.

წინა თავებში გადმოცემული მსჯელობიდან გამომდინარე, ასევე შეუსაბამოა იკვეთება საბჭოს წევრთა თანამდებობაზე დანიშვნისა და თანამდებობიდან გათავისუფლების საფუძვლებშიც. ვერ ვიტყვით იმასაც, რომ დავების განხილვის საბჭო რეალურად დამოუკიდებელ ორგანოს წარმოადგენს. უპირველესად, მას არ აქვს დამოუკიდებელი სამართლებრივი ფორმა, არც დამოუკიდებელი და შესყიდვების სააგენტოსაგან განცალკევებული ორგანიზაციული სტრუქტურა, ბიუჯეტი, საშტატო აპარატი, მატერიალურ-ტექნიკური ბაზა, შენობა-ნაგებობა და მისამართი. მისი სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტოსთან არსებული საბჭო და რაც მთავარია, მას არ ჰყავს დამოუკიდებელი და ნეიტრალური ხელმძღვანელი. მხოლოდ და მხოლოდ საკანონმდებლო დონეზე არსებული ჩანაწერი, რომ სააგენტო არ ერევა საბჭოს მიერ გადაწყვეტილების მიღების პროცესში, ვერ იქნება საბჭოს დამოუკიდებელ ორგანოდ მიჩნევისათვის საკმარისი არგუმენტი.

VII. შეჯამება

ევროკავშირთან დაახლოების პროცესში საჯარო შესყიდვების დავების განხილველი ორგანოს მოდელი საჭიროებს ევროპულ სტანდარტებთან ჰარმონიზაციასა და დახვეწას. აღნიშნული ასევე მოიცავს არსებითი ინსტიტუციური ცვლილების ჩატარების აუცილებლობას, საბჭოს ფორმის, სტრუქტურისა და შემადგენლობის ცვლილების ჩათვლით.

ამ სტატიის ფარგლებში კარგად იკვეთება დავების განხილვის საბჭოს უდიდესი როლი სახელმწიფო შესყიდვების სისტემის გამართულ ფუნქციონირებასა და მისი გამჭვირვალობის უზრუნველყოფაში. ზოგადად, საბჭო დიდი მნიშვნელობის მატარებელია სისტემისადმი საზოგადოების ნდობის ამაღლების თვალსაზრისითაც. სტატიაში გამოკვეთილია სააგენტოს გავლენისა და საბჭოს სტრუქტურული დამოუკიდებლობის არარსებობის გამო, გადაწყვეტილების მომზადებისა თუ მიღების პროცესში, საბჭოს წევრთა ნეიტრალიტეტის შენარჩუნების საფუძვლიანი საფრთხეები და დავის განხილვის პროცესში ჩართული საბჭოს წევრების სამართლებრივი კომპეტენციის ნაკლებობა, რაც პირდაპირ კავშირშია საბჭოს წევრების დანიშვნის მექანიზმის გაუმართაობასთან.

არსებული პრობლემების გადაჭრის მიზნით უპირველესად აუცილებელია, რომ უზრუნველყოფილი იყოს დავების საბჭოს „de facto“ სრული ინსტიტუციური დამოუკიდებლობა. საბჭოს უნდა გამოეყოს დამოუკიდებელი ბიუჯეტი უშუალოდ სახელმწიფო სახსრებითა და საჩივრის მიღებისათვის დაწესებული/გაზრდილი საფასურის მეშვეობით და იგი უზრუნველყოფილ იქნას ნებისმიერი საჯარო თუ კერძო ორგანოსაგან განცალკევებული სამუშაო ადგილით, მატერიალურ-ტექნიკური ბაზითა და რაც ყველაზე მნიშვნელოვანია, დამოუკიდებელი საშტატო აპარატით. ასევე, აუცილებელია შეიცვალოს საბჭოს წევრების არჩევა/დანიშვნის საკანონმდებლო რეგულირება, გამკაცრდეს მოთხოვნები წევრობის კანდიდატების მიმართ, დაწესდეს საბჭოს შემადგენლობის მინიმუმ ნახევრის იურიდიული განათლებისა და კვალიფიკაციის წევრებით დაკომპლექტების მოთხო-

⁴⁰ იგულისხმება სახელმწიფო შესყიდვების სააგენტოს თავმჯდომარის ბრძანება №1 „სახელმწიფო შესყიდვებთან დაკავშირებული დავების განხილვის საბჭოს საქმიანობის წესის დამტკიცების შესახებ“.

ვნა. ასევე, უნდა შეიცვალოს მიდგომები საბჭოს თავჯდომარეობის კანდიდატურასთან დაკავშირებით. დაუშვებელია სააგენტოსა და საბჭოს ხელმძღვანელობდეს ერთი და იგივე პირი. აუცილებელია, რომ საბჭოს ხელმძღვანელი ინიშნებოდეს არჩევითობის საფუძველზე, მას უნდა ჰქონდეს მაღალი კომპეტენცია და იურიდიულ და მენეჯერულ სფეროებში მუშაობის სათანადო გამოცდილება.

ზემოაღნიშნული ცვლილებების განხორციელების შედეგად უდავოდ მივიღებთ საჯარო შესყიდვებში დავების განმხილველ დამოუკიდებელ ორგანოს, რომელიც სრულად უპასუხებს ასოცირების შეთანხმებით გათვალისწინებულ სტანდარტებს.

მარიამი დვალიშვილი